

Finansiell enkät 1997

Förord

Årets finansiella enkät innehöll något färre frågor än de tidigare. Frågorna gick ut tillsammans med frågorna om kommunernas ekonomiska läge. De finansiella frågorna har besvarats av mellan 206 och 237 kommuner beroende på vilken fråga det gäller.

Av svaren framgår det bland annat följande:

- en majoritet av de kommuner som besvarat enkäten har föreskrifter om medelsförvaltningen som är äldre än två år
- drygt hundra kommuner har särskilda föreskrifter om kapitalförvaltning
- andelen kommuner som samordnar sin finansfunktion med bolagen fortsätter att öka
- mer än hälften av kommunerna har fastställt ägardirektiv för sina bolag
- kommunkoncernernas nyupplåningsbehov och omsättning av lån beräknas sjunka 1998.

Frågor med anledning av enkäten besvaras av Ulf Lennartsson på telefon 08-772 47 21.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Finanssektionen

Clas Olsson

Ulf Lennartsson

Finansiell enkät 1997

Föreskrifter om medelsförvaltningen

Enligt kommunallagen ska fullmäktige i kommuner och landsting fastställa föreskrifter om medelshanteringen. Föreskrifterna skall omfatta placeringar, upplåning samt förvaltningen av kommunernas medel. Det finns inga regler i lagen om hur ofta föreskrifterna skall uppdateras. I praktiken innebär det att de revideras vid behov. Detta gäller även det nyligen beslutade tillägget till kommunallagen om särskilda föreskrifter för förvaltning av pensionsmedel.

Tabell A:

När uppdaterades föreskrifterna om medelsförvaltning senast av fullmäktige?

Kommungrupp	Svarsalternativ							
	före 1996		1996		1997		Totalt	
	antal	procent	antal	procent	antal	procent	antal	procent
Förorter	24	75,0	5	15,6	3	9,4	32	100
Glesbygd	20	83,3	1	4,2	3	12,5	24	100
Industri	30	71,4	6	14,3	6	14,3	42	100
Landsbygd	22	75,9	4	13,8	3	10,3	29	100
Medelst städer	26	78,8	5	15,2	2	6,1	33	100
Storstäder	0	0,0	2	66,7	1	33,3	3	100
Större städer	9	42,9	4	19,0	8	38,1	21	100
Övriga	35	81,4	1	2,3	7	16,3	43	100
TOTALT	166	73,1	28	12,3	33	14,5	227	100

Av svaren framgår att en huvuddel av de 227 kommuner som svarat har föreskrifter som är äldre än två år. Läget var i stort sett detsamma vid föregående enkät. Eftersom föreskrifter, eller som det ofta benämns, finanspolicy normalt bör kunna ligga fast några år är det vanligt att föreskrifterna utformas så att de kan tillämpas under en längre tid. Samtidigt kan förändringar på penning- och kapitalmarknad kräva revideringar av föreskrifterna. Drygt en fjärdedel av kommunerna har reviderat sina föreskrifter under de senaste två åren.

Tabell B:*Finns det särskilda föreskrifter kring kapitalförvaltning för pensionsmedel?*

Kommungrupp	Svarsalternativ					
	JA		NEJ		Totalt	
	antal	procent	antal	procent	antal	procent
Förorter	6	18,8	26	81,3	32	100
Glesbygd	1	4	24	96	25	100
Industri	4	8,9	41	91,1	45	100
Landsbygd	2	6,7	28	93,3	30	100
Medelstora städer	2	6,1	31	93,9	33	100
Storstäder	0	0	3	100	3	100
Större städer	3	13	20	87	23	100
Övriga	3	6,5	43	93,5	46	100
TOTALT	21	8,9	216	91,1	237	100

Frågan är ställd i syfte att utröna i hur stor omfattning fullmäktige har antagit särskilda anvisningar för en mera långsiktig kapitalförvaltning. Det nyligen beslutade tillägget till kommunallagen om föreskrifter för förvaltning av pensionsmedel har inte kunnat få genomslag i enkäten.

Enligt förra årets enkät hade cirka hälften av de svarande kommunerna särskilda föreskrifter om kapitalförvaltning. I år var frågan ställd specifikt med betoning på föreskrifter för förvaltning av pensionsmedel, vilket torde förklara att endast knappt en tiondel av de svarande kommunerna har särskilda sådana föreskrifter. I de nekande svaren kan förekomma att kommuner inrymmer pensionsmedelsförvaltning i sina generella föreskrifter om medelsförvaltning.

Koncernsamordning

Tabell C:

Omfattar kommunens föreskrifter om medelsförvaltningen även kommunala bolag?

Kommungrupp	Svarsalternativ					
	JA		NEJ		Totalt	
	antal	procent	antal	procent	antal	procent
Förorter	10	32,3	21	67,7	31	100
Glesbygd	8	32	17	68	25	100
Industri	17	39,5	26	60,5	43	100
Landsbygd	6	21,4	22	78,6	28	100
Medelstora städer	13	39,4	20	60,6	33	100
Storstäder	1	50	1	50	2	100
Större städer	18	75	6	25	24	100
Övriga	13	28,9	32	71,1	45	100
TOTALT	86	37,2	145	62,8	231	100

Av de 231 som svarat framgår att en majoritet av kommunerna saknar föreskrifter om medelsförvaltning som omfattar även de kommunala bolagen. Bilden är densamma som vid föregående enkät.

Tabell D:

Har kommunen samordnat finansfunktionen med sina bolag?

Kommungrupp	Svarsalternativ					
	HELT		DELVIS		Totalt	
	antal	procent	antal	procent	antal	procent
Förorter	7	26,9	19	73,1	26	100
Glesbygd	2	9,5	19	90,5	21	100
Industri	7	19,4	29	80,6	36	100
Landsbygd	1	3,8	25	96,2	26	100
Medelstora städer	2	6,1	31	93,9	33	100
Storstäder			3	100	3	100
Större städer	9	37,5	15	62,5	24	100
Övriga	3	8,1	34	91,9	37	100
TOTALT	31	15	175	85	206	100

Jämfört med förra året är det i stort sett en oförändrad andel kommuner som helt har samordnat finansfunktionen med sina bolag. I svaret delvis ingår även kommuner som inte alls har samordnat sin finansfunktion med bolagens. Hur omfattande samordningen är, till exempel koncernkonto, gemensam upplåning med mera framgår inte av frågeställningen.

Tabell E:

Har kommunen antagit ägardirektiv för sina bolag?

Kommungrupp	Svarsalternativ					
	JA		NEJ		Totalt	
	antal	procent	antal	procent	antal	procent
Förorter	22	68,8	10	31,3	32	100
Glesbygd	14	60,9	9	39,1	23	100
Industri	27	64,3	15	35,7	42	100
Landsbygd	13	48,1	14	51,9	27	100
Medelstora städer	22	66,7	11	33,3	33	100
Storstäder	2	66,7	1	33,3	3	100
Större städer	22	91,7	2	8,3	24	100
Övriga	24	54,5	20	45,5	44	100
TOTALT	146	64,0	82	36,0	228	100

Frågan som är ny i och med årets enkät försöker beskriva i vilken utsträckning kommunerna antagit ägardirektiv för sina bolag. Ägardirektiven skall ses som något mer omfattande än finanspolicy och föreskrifter för medelsförvaltning och kan således innefatta andra uttryck för ägarens/kommunens krav på bolagen, vilka mål som satts för bolagens verksamhet med mera. Ägardirektiv i sådan vidare bemärkelse har hos många kommuner tillkommit först under de senaste åren. Klart mer än hälften av de 228 svarande kommunerna har uppgivit att de fastställt ägardirektiv.

Ansvarsförpliktelser

Tabell F:

Har kommunen antagit policy för ansvarsförpliktelser, exempelvis kommunal borgen?

Kommungrupp	Svarsalternativ					
	JA		NEJ		Totalt	
	antal	procent	antal	procent	antal	procent
Förorter	13	40,6	19	59,4	32	100
Glesbygd	15	60	10	40	25	100
Industri	29	64,4	16	35,6	45	100
Landsbygd	19	65,5	10	34,5	29	100
Medelstora städer	18	54,5	15	45,5	33	100
Storstäder	0	0	3	100	3	100
Större städer	6	26,1	17	73,9	23	100
Övriga	31	67,4	15	32,6	46	100
TOTALT	131	55,5	105	44,5	236	100

Av svaren framgår att en majoritet har antagit policy för ansvarsförpliktelser. Detta är en markant ökning jämfört med förra årets enkät då en majoritet *inte* hade någon särskild policy för ansvarsförpliktelser. I sammanhanget bör poängteras att det inte finns något lagbundet krav på kommuner och lands-ting att upprätthålla en policy för ansvarsförpliktelser. I takt med att bland annat förutsättningarna för att bedriva kommunala bolag ändrats, bland annat med ändrade regler om räntesubventioner och avreglerad elmarknad, har flera kommuner valt att anta en särskild policy för ansvarsförpliktelser.

Tabell G:*Tar kommunen ut borgensavgift av sina bolag?*

Kommungrupp	Svarsalternativ					
	JA		NEJ		Totalt	
	antal	procent	antal	procent	antal	procent
Förorter	17	56,7	13	43,3	30	100
Glesbygd	1	4,0	24	96	25	100
Industri	10	22,7	34	77,3	44	100
Landsbygd	8	27,6	21	72,4	29	100
Medelstora städer	9	27,3	24	72,7	33	100
Storstäder	3	100			3	100
Större städer	19	79,2	5	20,8	24	100
Övriga	15	34,1	29	65,9	44	100
TOTALT	82	35,3	150	64,7	232	100

Av de 232 svaren framgår att det är drygt en tredjedel av kommunerna som tar ut en borgensavgift. Det är i stort sett samma andel som i förra årets enkät.

Tabell H:*Vilket budgeterat nyupplåningsbehov har kommunerna för 1998?*

	1998 mkr	antal
Totalt kommunkoncernen	10 070	236

Av svaren framgår att kommunkoncernen har ett nyupplåningsbehov på cirka 10 miljarder kronor 1998 vilket är ett fortsatt minskat lånebehov. I vilken utsträckning detta kompenseras med en ökad självfinansieringsgrad framgår ej. Ej heller om investeringstakten förväntas minska under 1998.

Tabell I:*Vilka volymer beräknas äldre lån omsättas till under 1998?*

	1998 mkr	antal
Totalt kommunkoncernen	46 840	234

Av tidigare enkäter framgår att omsättningen ligger nära 50 miljarder kronor. Årets enkät indikerar cirka 47 miljarder kronor i lån som omsätts 1998. Volyymmässigt svarar bolagen för huvuddelen, dryga 70 procent, av lånen.